

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 485/2015-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. augusta 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészároša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Kristínou Piovarčiovou ml., Advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresnej prokuratúry Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Pv 690/2014, uznesením Okresného súdu Košice I sp. zn. 0 Tp 30/2015 z 1. mája 2015 a uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5 Tpo 12/2015 z 19. mája 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. júna 2015 osobne do podateľne doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)

postupom Okresnej prokuratúry Košice I (ďalej len „prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Pv 690/2014, uznesením Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 0 Tp 30/2015 z 1. mája 2015 a uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Tpo 12/2015 z 19. mája 2015.

Zo sťažnosti vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa z 28. apríla 2015 bolo voči sťažovateľovi vznesené obvinenie za zločin obmedzovania osobnej slobody podľa § 183 ods. 1 a 2 písm. a) a b) s poukazom na § 138 písm. d) a i) na § 140 písm. c) Trestného zákona, ako aj za prečin machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe podľa § 268 písm. a) s poukazom na § 138 písm. d) a i) Trestného zákona.

Uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 30/2015 z 1. mája 2015 bol sťažovateľ na základe návrhu prokuratúry sp. zn. 4 Pv 690/2014 z 30. apríla 2015 vzatý do väzby z dôvodu uvedeného v ustanovení § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Uznesením prokuratúry sp. zn. 4 Pv 690/14 z 28. mája 2015 bola zamietnutá sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu o vznesení obvinenia.

Uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Tpo 12/2015 z 19. mája 2015 bola zamietnutá sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu okresného súdu o vzatí do väzby.

K porušeniu označených práv podľa sťažovateľa došlo preto, že sa všeobecné súdy nijako nevysporiadali s absenciou materiálnych podmienok väzby, z čoho priamo vyplýva nesprávne vymedzenie väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku.

Sťažovateľ predovšetkým poukazuje na celkovú nezákonnosť a účelovosť trestného stíhania od jeho počiatku, kedy došlo k zásadnému porušeniu ustanovenia § 206 ods. 1 Trestného poriadku, teda že uznesenie o vznesení obvinenia nebolo vydané bez meškania. Naopak, k jeho vydaniu došlo viac ako pol roka odo dňa, kedy malo dôjsť k údajnému skutku (24. októbra 2014), pre ktorý bolo vznesené obvinenie, pričom uznesenie o začatí trestného stíhania bolo vydané ešte 12. novembra 2014. Na podklade takto časovo účelovo

vzneseného obvinenia podala prokuratúra návrh na vzatie sťažovateľa do väzby s tvrdením, že údajne existovala obava z pokračovania v páchaní trestnej činnosti.

Trestný čin, pre ktorý bolo vznesené obvinenie, je podľa presvedčenia sťažovateľa nesprávne právne kvalifikovaný, keďže svojvoľne sa aplikoval aj osobitný kvalifikačný znak podľa ustanovenia § 138 písm. i) Trestného zákona, teda že skutok bol spáchaný organizovanou skupinou. Pritom v skutočnosti toto tvrdenie nenašlo oporu v skutkovom stave ustálenom vyšetrovateľom, ale ani vo vykonanom dokazovaní. Prokuratúra v rámci dozoru sa pri rozhodovaní o sťažnosti proti uzneseniu o vznesení obvinenia nijako nevysporiadala s uvedenou okolnosťou. Zostalo absolútne nezdôvodnené, z akých dôvodov by malo ísť o organizovanú skupinu, keďže tento záver žiaden zo zabezpečených dôkazov nepreukazoval.

Vzhľadom na uvedené bolo uznesenie o vznesení obvinenia podľa sťažovateľa nezákonné, s čím sa mala prokuratúra vysporiadať. Je preto nepochopiteľné, že prokuratúra dospela k názoru o danosti materiálneho dôvodu väzby. Rovnako je nepochopiteľné, ako mohli všeobecné sudy dospieť k názoru o danosti dôvodu väzby a o nevyhnutnosti stíhať sťažovateľa väzobne.

V danej súvislosti je podľa názoru sťažovateľa potrebné poukázať na rozporné stanoviská krajského súdu v jeho uznesení sp. zn. 5 Tpo 12/2015 z 19. mája 2015. Na jednej strane sa tu konštatuje správnosť rozhodnutia okresného súdu, a teda danosť väzobného dôvodu, no zároveň na druhej strane v závere uznesenia krajský súd považuje za potrebné vyjadriť sa k otázke vznesenia obvinenia bez meškania aj s poukazom na relevantnú judikatúru (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Tzo V 4/2001). Sťažovateľ vníma tento rozpor ako značne alibistický, lebo krajský súd napriek tomu, že v závere nepriamo skonštatoval pochybenie vyšetrovateľa, prokuratúry a okresného súdu, sám tento nedostatok nezhojil tým, že by sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu vyhovel a sťažovateľa prepustil z väzby.

Sťažovateľ je presvedčený o tom, že významnú úlohu pri rozhodovaní o jeho vzatí do väzby zohrala aj medializácia jeho zadržania a vzatia do väzby. Bolo prinajmenšom cielené a účelové, že vyšetrovateľ vopred upovedomil významné televízne a printové médiá o čase a mieste zadržania sťažovateľa so zámerom dosiahnuť ovplyvnenie laickej verejnosti vykreslením jeho osoby v negatívnom zmysle, ale tiež vytvoriť tlak na súdne orgány.

Už samotné zadržanie sťažovateľa predstavovalo významné porušenie jeho práva podľa ústavy a dohovoru. Pri zadržaní totiž príslušník Policajného zboru na otázku sťažovateľa, z akého dôvodu bol zadržaný, odpovedal, že pravým dôvodom je skutočnosť, že nechodí na hlavné pojednávania. Je samozrejmé, že túto skutočnosť žiadny vyšetrovateľ nepotvrdí, avšak korešponduje to s reálnou situáciou pri zadržaní a pri vznesení obvinenia.

Pre úplnosť podľa sťažovateľa treba poukázať aj na prekvapivú zhodu, že vo veci je činný ten istý vyšetrovateľ ako vo veci, v ktorej je sťažovateľ toho času stíhaný na Špecializovanom trestnom súde v Pezinku (ďalej len „špecializovaný trestný súd“).

Pokiaľ okresný súd vo svojom uznesení prijal záver o dôvodnosti väzobného stíhania sťažovateľa pre obavu z pokračovania v trestnej činnosti, došlo tým k pochybeniu. Okresný súd iba stručne dôvodil, že sťažovateľ sa dopustil pokračovania v trestnej činnosti, hoci správne pokračovaním v trestnej činnosti treba rozumieť blízky časový sled medzi spáchaním skutku v inej trestnej veci a spáchaním skutku vo väzobnej veci, nie teda krátky časový sled medzi právoplatným rozhodnutím v inej trestnej veci a následným spáchaním skutku, pre ktorý je páchatel väzobne stíhaný. V tejto súvislosti je podstatné, že skutku, za ktorý bol sťažovateľ odsúdený rozsudkom Okresného súdu Košice II sp. zn. 7 T 271/2002 z 29. januára 2013 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 To 49/2013 z 19. septembra 2014, sa dopustil pred 13 rokmi, čo v žiadnom prípade nemôže zakladať hrozbu pokračovania v trestnej činnosti. Rovnako skutky, za ktoré je sťažovateľ stíhaný špecializovaným trestným súdom, sa stali pred 10 rokmi.

Sťažovateľ je toho názoru, že jediným podkladom, na základe ktorého došlo k jeho vzatiu do väzby, bolo presvedčenie, že sťažovateľ spácha podobný trestný čin. Takýto záver nikdy nemožno s istotou potvrdiť, lebo ani súd nemôže vedieť, kedy a či vôbec niekto spácha ďalšiu trestnú činnosť. Takto prezentovaný záver za využitia nepodmienečného spôsobu a minulého času je jednoznačne v rozpore so zásadou prezumpcie neviny.

Krajský súd podľa sťažovateľa v rozpore s ustanovením § 192 ods. 1 Trestného poriadku nepostupoval s dostatočnou starostlivosťou, pretože sa nijako relevantne nevysporiadal so všetkými sťažnostnými námietkami. Bolo pritom úlohou krajského súdu vysporiadať sa s námietkou absencie materiálnej stránky väzby.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 1, ods. 2, ods. 5 a podľa čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, postupom Okresnej prokuratúry Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 4Pv/690/2014, uznesením Okresného súdu Košice I sp. zn. 0Tp/30/2015 z 01.05.2015 a konaním, ktoré mu predchádzalo, ako aj uznesením Krajského súdu Košice sp. zn. 5Tpo/12/2015 z 19.05.2015 a konaním, ktoré mu predchádzalo, porušené bolo.

2. Uznesenie Krajského súdu Košice sp. zn. 5Tpo/12/2015 z 19.05.2015 zrušuje a prikazuje mu, aby sťažovateľa prepustil neodkladne z väzby na slobodu.

3. Sťažovateľovi priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 10.000,- € (slovom: desaťtisíc Eur), ktoré sú Okresná prokuratúra Košice, Okresný súd Košice a Krajský súd Košice povinní spoločne a nerozdielne vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia.

4. Okresná prokuratúra Trnava (správne má byť Okresná prokuratúra Košice I, pozn.), Okresný súd Košice a Krajský súd Košice sú povinní uhradiť sťažovateľovi trovy konania na účet jeho právneho zástupcu, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 5 Tpo 12/2015-10 z 19. mája 2015 vyplýva, že ním bola zamietnutá sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 0 Tp 30/2015 z 1. mája 2015. Sťažovateľ je trestne stíhaný na základe uznesenia vyšetrovateľa z 28. apríla 2015 za zločin obmedzovania osobnej slobody podľa § 183 ods. 1 a ods. 2 písm. a) a b) s poukazom na § 138 písm. d) a i) a na § 140 písm. c), ako aj za prečin machinácií pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe podľa § 268 písm. a) s poukazom na § 138 písm. d) a i) Trestného zákona na tom skutkovom základe, že spolu s ďalšími štyrmi obvinenými, za účasti dosiaľ nestotožnených osôb, ako členovia organizovanej skupiny zmarili verejnú dražbu, ktorá sa mala konať 24. októbra 2014 od 10.00 h v Košiciach na Kmeťovej 13. Verejnú dražbu vyhlásila Liptovská dražobná a realitná s. r. o., Ružomberok, na účely dražby nehnuteľností s trhovou hodnotou asi 6 miliónov eur nachádzajúcich sa v Košiciach na Starej prešovskej ceste a patriacich spoločnosti Opal – Fytos a. s., Petrovany. Na pokyn sťažovateľa ďalší obvinení F. G., P. K., J. M. a L. I. zabránili účasti na dražbe R. M. ako zástupcovi spoločnosti BELINEA TRADE, s. r. o., Prešov (záujemcovi o dražbu), tak, že asi okolo 9.30 h sa postavili pred vstupné dvere do budovy na Kmeťovej 13 v Košiciach, v ktorej sa dražba mala konať, a aktívnym pohybom, odstrkávaním a vyhrážkami bránili viacnásobným pokusom R. M. o vstup do budovy hlavným aj zadným vchodom, a tým aj jeho účasti na dražbe, ktorá sa mala konať o 10.00 h. Od takéhoto konania neupustili ani po príchode polície a urobili tak až na pokyn sťažovateľa, ktorý sa na miesto dostavil v čase okolo 10.02 h, keď však už dražobník dražbu ukončil pre jej nevykonateľnosť.

Podľa zistenia krajského súdu doteraz zadovážené a vykonané dôkazy svedčia pre záver o dôvodnom podozrení, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestného stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu a sú dôvody na podozrenie, že skutok spáchal sťažovateľ. Z výpovede obvineného P. K. vyplýva, že krátko po príchode príslušníkov polície došiel na miesto sťažovateľ, vystúpil z auta a pýtal sa obvinených, že čo tam robia, a prečo bránia pánovi z Prešova pri vstupe na dražbu. Obvinených poslal preč. Podľa výpovede obvineného J. M. obvinený F. O. často niekomu telefonoval, vysvetľoval, čo sa na Kmeťovej deje, a keď prišiel na miesto sťažovateľ, začal na nich kričať, že prečo tam stoja a

že majú odtiaľ vypadnúť. Na tieto výpovede nadväzuje výpoveď svedka R. M., podľa ktorého potom, čo mu bol skupinou asi 10 chlapcov znemožnený tretí pokus dostať sa do budovy na Kmeľovej 13 v Košiciach a zaregistrovať sa na dražbu, jeden zo skupiny mu oznámil, že má počkať na otca a druhý povedal, že má počkať na Roba, že príde, už mu volali. Po 10.00 h došiel na miesto sťažovateľ, predstúpil pred skupinku osôb a dal im pokyn, aby odišli preč. Svedok L. J. potvrdil, že v čase okolo 10.00 h vstúpil do miestnosti sťažovateľ s otázkou, ako skončila dražba.

Podľa názoru krajského súdu treba zdôrazniť tú podstatnú skutočnosť, že opis skutku je rámcom určujúcim hranice trestného stíhania a v priebehu konania môže byť ešte spresnený, resp. upravený. Pritom treba mať na zreteli, že dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu predpokladá existenciu takých faktov alebo informácií, ktoré by umožnili súdu logický a rozumný úsudok o tom, že konkrétna osoba mohla spáchať trestný čin. Už uvedené dôkazy v danom štádiu pri rozhodovaní o väzbe umožňujú prijať takýto záver.

Bolo potrebné dospieť k záveru, že u sťažovateľa existuje v tomto štádiu trestného konania reálna obava z pokračovania v trestnej činnosti zakladajúca dôvod väzby v zmysle § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, a to vzhľadom na odsúdenie vo veci Okresného súdu Košice II sp. zn. 2 T 271/2002 z 29. januára 2013 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 To 49/2013 z 9. septembra 2014 týkajúce sa trestného činu vydierania podľa § 235 ods. 1 a 2 písm. a) a c) Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005, za ktorý bol sťažovateľovi uložený trest odňatia slobody vo výmere 2 rokov s podmieneným odkladom jeho výkonu na skúšobnú dobu 4 rokov.

S prihliadnutím na uvedené existuje dôvodné podozrenie, že sťažovateľ sa mal v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia dopustiť trestného činu rovnakého druhu, a to pokiaľ ide o zločin obmedzovania osobnej slobody podľa § 183 ods. 1 a 2 písm. a) a b) Trestného zákona. Práve uvedené zistenie je tou konkrétnou skutočnosťou, ktorá odôvodňuje obavu uvedenú v ustanovení § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a zakladá tento dôvod väzby sťažovateľa.

Pre úplnosť vzhľadom na sťažnostné námietky uvedené sťažovateľom je potrebné upriamiť pozornosť aj na otázku vznesenia obvinenia bez meškania (Tzo V 4/2001) napriek tomu, že súd nie je oprávnený v štádiu prípravného konania zrevidovať uznesenia o vznesení

obvinenia z hľadiska posúdenia, či bolo vydané bez meškania, a v tejto súvislosti vydávať záväzný pokyn pre ďalší postup v prípravnom konaní, pretože by tým neprípustne zasahoval do právomoci a pôsobnosti vyšetrovateľa a prokurátora. Na druhej strane je nevyhnutné uviesť, že dôvodnosť ďalšieho trvania väzby je možné preskúmať len po vyhodnotení povahy stíhaného skutku, ako aj osoby obvineného, ale tiež aj priebehu vyšetrovania.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Na rozhodnutie o tých častiach sťažnosti, ktoré smerujú pre porušenie čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 50 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 5 ods. písm. c) a čl. 6 ods. 1 a 2 dohovoru proti konaniu

vedenému prokuratúrou pod sp. zn. 4 Pv 690/2014 a proti konaniu vedenému okresným súdom pod sp. zn. 0 Tp 30/2015, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv nerozhodujú všeobecné sudy.

O návrhu prokuratúry na vzatie sťažovateľa do väzby, a teda aj o ochrane jeho práv v tejto súvislosti bol príslušný rozhodovať okresný súd. Rovnako proti uzneseniu okresného súdu bola prípustná sťažnosť ako riadny opravný prostriedok, čo znamená, že právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu mal krajský súd v rámci opravného konania. Uvedenými skutočnosťami je tak vo vzťahu ku konaniu vedenému prokuratúrou, ako aj vo vzťahu ku konaniu vedenému okresným súdom vylúčená právomoc ústavného súdu. Treba tiež poznamenať, že sťažovateľ využil jednak možnosť vyjadriť sa pri výsluchu na okresnom súde k návrhu prokuratúry na jeho vzatie do väzby, ale rovnako aj možnosť podať proti uzneseniu okresného súdu sťažnosť ako riadny opravný prostriedok.

Zvyšnú časť sťažnosti treba považovať v prevažnej miere (okrem ďalej uvedených výnimiek) za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Podľa názoru ústavného súdu treba podstatu argumentácie krajského súdu považovať za dostatočnú a presvedčivú. Žiadne známky arbitrárnosti či zjavnej neodôvodnenosti nevykazuje. Skutočnosť, že sťažovateľ má na vec odlišný právny názor, neznamená sama osebe porušenie jeho označených práv.

Sťažovateľ predovšetkým namieta, že došlo k zásadnému porušeniu ustanovenia § 206 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého uznesenie o vznesení obvinenia má byť vydané bez meškania. Pritom v danom prípade sa tak stalo viac ako pol roka po údajnom spáchaní skutku. Skutok sa mal totiž stať 24. októbra 2014, trestné stíhanie bolo začaté 12. novembra 2014, avšak uznesenie o vznesení obvinenia je až z 28. apríla 2015. Pritom v predmetnej trestnej veci nebolo potrebné rozsiahle a obťažné dokazovanie, keďže išlo o konkrétne trestné oznámenie spoľahlivo popisujúce skutok. Preto neobstojí ani argument o potrebe vykonania rozsiahleho dokazovania pred vznesením obvinenia. Sťažovateľ poukazuje v tejto súvislosti aj na rozporné stanoviská krajského súdu, ktorý v uznesení

sp. zn. 5 Tpo 12/2015 z 19. mája 2015 konštatuje správnosť rozhodnutia okresného súdu (teda aj danosť väzobného dôvodu), ale zároveň považuje za potrebné vyjadriť sa k otázke vznesenia obvinenia bez meškania s poukazom na relevantnú judikatúru. Krajský súd teda nepriamo skonštatoval pochybenie orgánov činných v prípravnom konaní, ale sám nedostatok nezhojil tým, že by sťažovateľa prepustil z väzby.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno uvedenú námietku sťažovateľa akceptovať.

Vo všeobecnej rovine treba konštatovať, že porušenie ustanovenia § 206 ods. 1 Trestného poriadku neznamena nepripustnosť trestného stíhania konkrétnej osoby, ale ani prekážku pre jej vzatie do väzby. Oneskorené vznesenie obvinenia môže mať prípadne vplyv na zákonnosť dôkazov získaných v prípravnom konaní v čase medzi začatím trestného stíhania a vznesením obvinenia, pretože oneskorené vznesenie obvinenia môže v praxi znamenať obmedzenie obhajobných práv obvineného, ktorý do vznesenia obvinenia nemá žiadnu možnosť do priebehu začatého a prebiehajúceho vyšetrovania zasahovať.

Z uznesenia krajského súdu vôbec nevyplýva (a to ani nepriamo) konštatovanie pochybenia orgánov činných v prípravnom konaní. Krajský súd sa dôvodnosťou tvrdenia o oneskorenom vznesení obvinenia meritórne vôbec nezaoberá. Práve naopak, poukazuje na to, že nie je oprávnený uznesenie o vznesení obvinenia posudzovať, keďže v prípravnom konaní prináleží toto právo prokurátorovi.

Za daného stavu možno ešte dodať, že pokiaľ bol sťažovateľ presvedčený o oneskorenom vznesení obvinenia, mal možnosť požiadať generálneho prokurátora Slovenskej republiky o zrušenie právoplatného rozhodnutia o vznesení obvinenia postupom podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku, teda v rámci mimoriadneho opravného prostriedku. Ústavnému súdu nie je známe, či sťažovateľ takto postupoval, resp. s akým prípadným výsledkom.

Sťažovateľ ďalej tvrdí, že v jeho trestnej veci bol svojvoľne, bez akéhokoľvek právneho základu aplikovaný osobitný kvalifikačný znak podľa ustanovenia § 138 písm. i) Trestného zákona, teda že skutok mal byť spáchaný organizovanou skupinou. Pritom však toto tvrdenie nenašlo oporu v skutkovom stave ustálenom vyšetrovateľom a ani vo vykonanom dokazovaní. Neexistuje totiž žiaden dôkaz, ktorý by preukazoval existenciu nejakého plánu, hierarchie, koordinovaného postupu či stratégie, čo spôsobuje nedôvodnosť tejto právnej kvalifikácie a nezákonnosť uznesení týkajúcich sa vznesenia obvinenia.

Podľa názoru ústavného súdu pri rozhodovaní o vzatí do väzby hneď po vznesení obvinenia, teda v počiatočnom štádiu trestného konania, nie je pre splnenie materiálnych podmienok väzby nevyhnutné mať v namietanej otázke úplne jednoznačné zistenia. Potrebná je totiž iba existencia dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu, teda existencia takých faktov alebo informácií, ktoré by umožnili súdu logický a rozumný úsudok o tom, že konkrétna osoba mohla spáchať trestný čin. Nie je teda nevyhnutné, aby sa uvedený záver vzťahoval aj na závažnejšie spôsoby konania podľa § 138 Trestného zákona. Materiálne podmienky pre vzatie do väzby môžu byť totiž naplnené aj bez toho, aby došlo k závažnejšiemu spôsobu konania.

Podľa názoru sťažovateľa záver všeobecných súdov o existencii dôvodného podozrenia z toho, že bude pokračovať v trestnej činnosti, je neakceptovateľný. O pokračovaní v trestnej činnosti možno totiž uvažovať iba vtedy, ak existuje blízky časový sled medzi spáchaním skutku v inej trestnej veci a spáchaním skutku vo väzobnej veci. Všeobecné súdy však považovali za pokračovanie v trestnej veci takú situáciu, v ktorej bol krátky časový sled medzi právoplatným odsúdením v inej trestnej veci a následným spáchaním skutku stíhaného väzobne, pričom skutok, za ktorý bol sťažovateľ právoplatne odsúdený, sa stal pred 13 rokmi. Sťažovateľ tvrdí, že nie je možné považovať za pokračovanie v trestnej činnosti taký stav, keď medzi dotknutými skutkami existuje časová medzera v trvaní 13 rokov.

Z pohľadu ústavného súdu treba zdôrazniť, že naplnenie dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku videl krajský súd výslovne v tom, že sťažovateľ sa mal v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia dopustiť trestného činu rovnakého druhu. Nemožno nesúhlasiť s krajským súdom, že dôvodné podozrenie zo spáchania obdobného trestného činu v skúšobnej dobe odsúdenia za nepochybne spáchaný trestný čin zakladá dôvodnú obavu z pokračovania v trestnej činnosti, a to bez ohľadu na to, či existuje časová blízkosť dotknutých skutkov. Rozhodujúci je totiž fakt dôvodného podozrenia zo spáchania obdobného trestného činu v skúšobnej dobe, ktorej účelom je inter alia odradiť páchatel'a od páchania ďalšej trestnej činnosti.

Podľa názoru sťažovateľa došlo v jeho prípade aj k porušeniu prezumpcie nevinny. Jediným podkladom, na základe ktorého bol vzatý do väzby, bolo presvedčenie, že spácha znova podobný trestný čin. Tento záver nemožno nikdy s istotou potvrdiť, lebo ani súd nemôže vedieť, kedy a či vôbec sa niekto dopustí ďalšej trestnej činnosti. Podľa sťažovateľa takto prezentovaný záver, za využitia nepodmieneného spôsobu a minulého času je jednoznačne v rozpore so zásadou prezumpcie nevinny. Tým, že ho súd označil ako osobu, ktorá sa dopustila trestného činu, porušil jeho ústavné právo na prezumpciu nevinny.

Na margo tejto námietky poukazuje ústavný súd na to, že konštatovaním obavy, že by sťažovateľ mohol pokračovať v obdobnej trestnej činnosti, nemožno porušiť zásadu prezumpcie nevinny. Túto prezumpciu možno porušiť iba vo vzťahu k takému skutku, ktorý sa už stal a v súvislosti s ktorým sťažovateľ ešte nebol uznaný právoplatne vinným rozhodnutím príslušného súdu.

Ďalšie tri námietky sťažovateľa treba považovať za neprípustné.

Ide jednak o tvrdenie, že na vzatie sťažovateľa do väzby mala vplyv medializácia jeho zadržania a rozhodovania o väzbe, ďalej o to, že pri zadržaní mu policajt uviedol, že pravým dôvodom zadržania je skutočnosť, že nechodí na hlavné pojednávania, a napokon to, že v trestnej veci, v ktorej bol vzatý do väzby, je činným vyšetrovateľom tá istá osoba,

ktorá bola činným vyšetrovateľom vo veci, v ktorej je sťažovateľ stíhaný špecializovaným trestným súdom.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Ústavný súd považuje za dôležité, že okolnosti tvoriace podstatu uvedených troch námietok sa mali stať, resp. museli byť sťažovateľovi známe, ešte pred rozhodovaním okresného súdu o vzatí do väzby. Sťažovateľ napriek tomu v dôvodoch sťažnosti z 12. mája 2015 smerujúcich proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 0 Tp 30/2015 z 1. mája 2015 tieto okolnosti nenamietal. Sťažovateľ síce z formálneho hľadiska využil možnosť podať proti uzneseniu okresného súdu riadny opravný prostriedok, avšak z materiálneho pohľadu je podstatné, že uvedené námietky neuplatnil. V konečnom dôsledku preto možnosť ochrany uvedených svojich práv v konaní pred všeobecnými súdmi nevyužil. To zakladá neprípustnosť týchto častí sťažnosti.

Napokon treba ešte dodať, že sťažovateľ ani len netvrdil (tým menej preukazoval), že uvedené námietky v riadnom opravnom prostriedku neuplatnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Preto ani neprichádzal do úvahy prípadný možný postup ústavného súdu podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. augusta 2015